

Тема 3. Філософія Community Policing та превентивна діяльність поліції

- ▶ 1.Перехід від моделі «контролю» до моделі «сервісу».
- ▶ 2.Принципи партнерства з громадою.
- ▶ 3.Інструменти державної молодіжної політики у превенції правопорушень.
- ▶ 4. Комунікація з молодіжними субкультурами та запобігання радикалізації.
- ▶ 5.Утвердження патріотичних та громадянських цінностей у молодіжному середовищі.

- ▶ Реформа поліції 2015 року в Україні змінила підхід до ведення поліцейської діяльності в Україні й принесла нові цінності у систему правоохоронних органів. Однією з таких цінностей є **взаємодія поліції та громади на засадах партнерства**. Взаємодія поліції та громади на засадах партнерства бере свій початок як концепт ще з 1960-х років, і вперше її було запроваджено у поліцейських підрозділах Сполучених Штатів Америки в 1980 роках. Тоді було визначено, що поліція може значно ефективніше працювати, якщо буде не реактивною, а проактивною: замість того, аби винятково реагувати на виклики, вона витрачатиме час на запобігання правопорушенням і встановлення партнерських відносин із населенням. Було встановлено, що повноцінна комунікація допомагає завчасно виявити погіршення криміногенної ситуації у певному регіоні, припиняти велику частку девіантної поведінки на самому початку, а також ефективніше збирати докази та свідчення, якщо правопорушення зрештою було скоєне. Цей концепт був названий **«community policing»**.
- ▶ Термін **«COMMUNITY POLICING»** не має усталеного перекладу та за змістом складається з двох понять:
- ▶ 1) «community» – громада; 2) «policing» – правоохоронна (або поліцейська) діяльність.
- ▶ Визначення – це «правоохоронна діяльність, орієнтована на громаду», «взаємодія поліції та громади на засадах партнерства» або «поліцейська діяльність, орієнтована на громаду»
- ▶ Принцип СоР впроваджений та ефективно працює у таких країнах, як Бельгія, Болгарія, Кіпр, Чехія, Данія, Німеччина, Естонія, Іспанія, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Нідерланди, Польща, Велика Британія та США.
- ▶ Подальший розвиток поліцейських органів, глобальний зсув у сторону концепції сервісної держави, громадські рухи за свободу особистості сприяли поширенню підходу, за яким кількість працівників поліції у демократичних державах є суворо обмеженою. Це додатково стимулювало до переходу на проактивну модель ведення поліцейської діяльності. Наприклад, в Україні ч. 5 ст. 13 ЗУ «Про Національну поліцію» обмежувала кількість працівників поліції до 140 тисяч до 1 січня 2018 року (наразі кількість обмежується рішенням Уряду України). Водночас на офіційному сайті поліції вказано, що на 1 січня 2020 року штатна чисельність становила 118,5 тисяч осіб

- ▶ З початком реформування поліції у 2015 році, **community policing** став одним із наріжних принципів діяльності правоохоронних органів. Важливо зазначити, що досі чіткого визначення підходу немає не тільки в Україні, а й у світі, тому багато дослідників трактують його по-своєму. Відтак навіть у законодавстві немає чіткого визначення терміну. Натомість його можна тільки образно вловити шляхом трактування деяких статей. Так, стаття 11 Закону України «Про Національну поліцію» визначає:
- ▶ діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб...
- ▶ планування службової діяльності органів здійснюється на основі специфіки регіону, а рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції;
- ▶ керівник поліції та територіальних підрозділів щороку готують публічний звіт
- ▶ про діяльність із метою інформування громадськості;
- ▶ обов'язкові відкриті зустрічі з місцевим самоврядуванням не рідше одного разу на два місяці;
- ▶ поліція взаємодіє з громадськістю через спільні проєкти, програми та заходи, а ч. 3 ст. 89 Закону зазначає як приклади програми правового виховання пропаганду правових знань у медіа та видавничій діяльності

- ▶ характерною особливістю цієї моделі є певне розмивання рамок повноважень поліцейських у напрямку допомоги населенню. Так, в межах community policing пропагується розв'язання поліцейськими в тому числі побутових проблем доступними їм способами. Це може бути, наприклад, допомога в оформленні громадянам субсидій шляхом залучення фахівців, які нададуть консультації, здійснення медіації між сусідами, які сваряться щодо межових знаків земельних ділянок, допомога вразливим групам з отриманням допомоги від благодійних організацій тощо.
- ▶ Принципи взаємодії поліції та громади на засадах партнерства:
- ▶ **ПРОАКТИВНІСТЬ** – діяльність на випередження, а не реагування;
- ▶ **ПОЗАРАМКОВІСТЬ** – допомога, яка часом виходить за межі чітких повноважень (але не всупереч обмеженням закону);
- ▶ **МІЖДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ** – діяльність охоплює різні напрямки: соціальну підтримку, правове просвітництво, психологічну допомогу, комунікації, аналітику тощо.
- ▶ **ІНТЕГРОВАНІСТЬ** – для досягнення результату можуть об'єднуватися різні групи населення чи окремі особи (персони) – поліція в ролі посередника між ними;
- ▶ **ПАРТИЦИПАТИВНІСТЬ** – діяльність, спрямована на залучення населення та заохочення його активної участі у забезпеченні безпеки
- ▶ **ВІДКРИТІСТЬ** – діяльність є максимально публічною і прозорою та супроводжується практичною комунікацією та інформуванням;
- ▶ **ДОВІРА** – кінцевий бажаний результат діяльності поліцейських, впевненість у їх доброчесності та ефективності

З 2019 року втілюється підхід «ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ОФІЦЕР ГРОМАДИ»

- Поліцейський офіцер громади — це поліцейський, який живе і працює на території громади, проводячи на території своєї ділянки понад 80 % робочого часу. Поліцейська ділянка, згідно з таким підходом — це не більше 6 тисяч населення у сільській місцевості та 7 тисяч у міській. Відтак одна територіальна громада може мати й декількох поліцейських офіцерів громади. Така постійна присутність поліцейського і чіткі обмежені рамки поліцейської ділянки забезпечують добру можливість для налагодження партнерських відносин із населенням і розвиток громадських безпекових проєктів. Крім того, поліцейські офіцери громад не залучаються до заходів охорони громадського порядку поза межами населеного пункту, а їхня функція, власне, орієнтована саме на превентивну діяльність. Це шанс для розвитку ініціатив, зокрема на сільських територіях, де присутність поліції здавна була незначною. Детальніше про ініціативу та про її відмінності від попередньої організації роботи можна дізнатись https://youtu.be/omFGVU_pl4E

- Поліцейські офіцери громад активно долучаються до роботи з вразливими категоріями людей, що особливо актуально в умовах війни. В першу чергу, це торкається напрямку протидії домашньому насильству. За інформацією поліцейських, найбільший сплеск правопорушень цієї категорії реєструється у святкові дні, коли громадяни під дією алкоголю не контролюють свою поведінку, через що побутова сварка переростає у бійку і може мати адміністративні та кримінально-правові наслідки. Так, поліцейські офіцери громади разом із соціальними працівниками відвідують місця проживання громадян, які перебувають на обліках у поліції за скоєння домашнього насильства. Тримаять під постійним контролем родини, один із членів яких перебуває на обліках за домашнє насильство. Особливу увагу при цьому поліцейські приділяють родинам із дітьми, адже вони не повинні бути свідками сварок між батьками, знущань одне з одного та отримувати психологічні травми.

Розвиток Community Policing має низку переваг для конкретних мешканців конкретних громад.

Зокрема:

- мешканці повідомляють поліції про проблеми у сфері безпеки та спільно шукають рішення їх подолання;
 - місцева поліція у плануванні роботи враховує думку населення. На підставі цієї інформації формуються місцеві програми із підвищення безпеки;
 - спілкування з населенням відбувається за допомогою інноваційних платформ;
 - створюють онлайн-платформи, «карти злочинності», влаштовують тематичні зустрічі, запроваджують спільні ініціативи;
 - такі майданчики допомагають мешканцям швидко отримувати реакцію на їхні звернення та ефективніше вирішувати проблеми з безпекою;
 - за рахунок більш тісної комунікації та взаємодії населення й поліції мешканці точно знають, що робить поліція, яка її роль, права та обов'язки
- зосередження уваги на причинах злочинів дозволяє завчасно попереджати їх;
- громада контролює діяльність поліції, отримує актуальну інформацію про стан безпеки за місцем проживання;
- критерієм оцінки роботи поліції є те, як вона вирішує проблеми у сфері безпеки, на які вказали мешканці.
- при цьому саму оцінку також дають представники громад, органів місцевого самоврядування, незалежні експерти

УМОВИ ВОЄННОГО СТАНУ

- Реагування на безпекові виклики в умовах війни та воєнного стану стало фундаментальною потребою громад, що значно актуалізувало розвиток практик партнерської співпраці поліції та громади («Community Policing»). Функціонал органів поліції та пріоритети органів місцевого самоврядування значно змінились, і часто профілактика правопорушень відійшла на задній план. В той же час, впровадження різних інструментів «Community policing» в громадах продовжилось, хоча певні заходи загальмувались чи відтермінувались. З іншого боку, виклики воєнного стану дали поштовх до пошуку/вдосконалення інших рішень.

Розвиток ініціативи «Сусідська варта»

- В умовах війни та воєнного стану ефективним інструментом підвищення безпеки в громаді стали групи «сусідської варти». Такий підхід дозволяє підвищити рівень безпеки окремого мікрорайону завдяки активній позиції сусідів та налагодженій співпраці з місцевою владою та поліцією. Основний акцент у такій діяльності - розуміння того, що безпечне середовище це відповідальність не лише правоохоронних органів та місцевого самоврядування, але і самих мешканців. В Україні останній час підхід «сусідської варти» як програми взаємодії поліції і громади отримав свій розвиток, сама ж «сусідська варта» вже понад 30 років працює у багатьох країнах світу, зокрема в Канаді, Сполучених Штатах Америки, Естонії та інших країнах.

Розвиток ініціативи «Сусідська варта»

- ▶ Модель «Сусідська варта» описується як подальший розвиток принципів community policing
- ▶ Головним елементом цього підходу є піший патруль, організований мешканцями громади. Зразком є поширена програма превенції «Сусідська взаємодопомога» (англ. Neighborhood Watch). Поряд із громадським патрулюванням у рамках цього підходу мешканцями громади здійснюється збір інформації про криміногенні локації та конкретні проблеми. Поліція відповідає збільшенню уваги до виявлених «гарячих точок», у яких концентруються правопорушення (англ. hotspot policing). Це здійснюється через встановлення відеоспостереження, покращення освітлення, зміну маршрутів патрулювання та інше. Цей підхід також базується на принципах проблемно-орієнтованої правоохоронної діяльності. Велика увага приділяється впливу на причини правопорушень через широке залучення ресурсів місцевої громади, основним серед яких є розуміння відповідальності за свою власну безпеку самих місцевих мешканців

Розвиток ініціативи «Сусідська варта»

- ▶ Схожий підхід використовує план інформування населенням працівників поліції «Чужий в селі»⁴⁰ (досвід ГУНП в Житомирській області). Щоб вирішити проблеми з безпекою та запобігти правопорушенням, поліція Житомирської області запропонувала жителям негайно повідомляти про сторонніх осіб,
- ▶ протиправні дії, конфліктні ситуації серед мешканців, появу в селі автотранспорту, який не належить мешканцям села, та іншу інформацію, яка, на думку особи, що її надає, може бути корисною для працівників поліції. Правоохоронці розробили злагоджений план реагування на такі повідомлення і назвали його «Чужий в селі». План передбачає комплексну систему організаційних та практичних заходів, в основу якої покладено принцип негайного надходження, реєстрації
- ▶ та відповідного реагування на інформацію від населення району.

- ▶ З початку повномасштабного вторгнення, самоорганізація активних мешканців громади набула форму груп самооборони, як, наприклад, в Біляївській громаді Одеської області. Спочатку створення самооборони населених пунктів громади було ініціативою групи небайдужих мешканців, але її одразу підхопила міська рада. Це було щоденне патрулювання населених пунктів громади на автомобілях разом з поліцією, пішохідне патрулювання. Облаштування блок-постів та забезпечення їх всім необхідним для якісної роботи та своєчасного виявлення порушників. Громадська ініціатива, яка народилася серед небайдужих мешканців ОТГ та була підтримана міською радою – перейшла у постійне фінансування
- ▶ Підстава діяльності – Протокол координації та співпраці груп «сусідської варти» в м. Т. з органами безпеки та правопорядку в умовах воєнного стану. Підписантами Протоколу виступають представники поліції, ДСНС та координатори таких груп.
- ▶ Основними сферами співпраці з відділенням поліції визначено:
- ▶ повідомлення про підозрілих людей та транспортні засоби в мікрорайоні, повідомлення про порушення в мікрорайоні обмежувальних заходів в умовах воєнного стану (комендантська година інше),
- ▶ повідомлення про вчинені правопорушення чи спроби їх вчинити, участь у якості понятих при здійсненні слідчо-оперативних дій,
- ▶ допомога в пошуку необхідних відеозаписів на приватних відеокамерах, допомога в пошуку свідків та доказів вчинених правопорушень,
- ▶ допомога в поширенні орієнтувань та інших повідомлень органів поліції,
- ▶ допомога при здійсненні заходів забезпечення публічного правопорядку та превенції в мікрорайоні.

Понад два роки у прифронтових регіонах працюють евакуаційні групи поліції – «Білі Янголи» та ДСНС «Фенікс». Станом на початок 2026 року в Запорізькій області триває обов'язкова евакуація сімей з дітьми та маломобільних громадян із прифронтових населених пунктів Поголівського та Запорізького районів (зокрема, Кушугумської, Тернуватської громад) через посилення обстрілів.

. Евакуація проводиться безкоштовно до безпечних місць.

СХІД SOS **БЕЗОПЛАТНА ЕВАКУАЦІЯ**

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ

Команда Благодійного фонду «Схід SOS» допомагає покинути небезпеку представникам маломобільних груп населення, зокрема людям з інвалідністю, сім'ям із дітьми, людям старшого віку та власникам домашніх улюбленців.

Телефонуйте на гарячу лінію з понеділка по суботу (8:00-18:00):
0 800 332 614

ТЕЛЕГРАМ: 096 108 60 48
ВАЙБЕР: 099 710 48 72

репост
рятує життя
**ПОШИР
ІНФОРМАЦІЮ**

3. ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРЕВЕНЦІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Національно-патріотичне виховання - це комплексна, системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, закладів освіти, сім'ї, громадських об'єднань та благодійних організацій, релігійних організацій та інших інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.

Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації

Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641.

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#n12>

Метою національно-патріотичного виховання є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності

!спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму

Маркери молодіжних субкультур

Власне світобачення, система цінностей

Протиставлення себе решті суспільства

Зовнішня атрибутика із символічним значенням

Сленг (розмовна мова певної групи)

Специфічний стиль життя і поведінки

4. Комунікація з молодіжними субкультурами та запобігання радикалізації.

СУБКУЛЬТУРА — культура окремої соціальної групи, що відрізняється від загальної культури.

Це результат постійної взаємодії людей, яка відбувається в особливих умовах.

Свій внесок у культуру роблять різні спільноти та окремі особистості, які є носіями різних субкультур.

Субкультури виникають саме всередині традиційних культур, деякі з них зникають, інші набувають стійкості та з часом входять

до загальнолюдської культури. Тому традиції, новаторство й наступність є необхідними для збереження, оновлення, передання культурного досвіду

наступним поколінням.

Однією з крайніх форм субкультури є контркультура.

Причиною виникнення молодіжних субкультур є потреба самореалізації молоді, бажання привернути до себе увагу оточення. Молодь прагне належати до якоїсь соціальної групи, водночас протиставляючи себе суспільству. Субкультура дає їй можливість висловити свій протест дорослому світові й водночас готує до життя в ньому

РАДИКАЛІЗАЦІЯ

— це процес, під час якого людина або група переймає екстремальні погляди, відкидає компроміси та починає прагнути докорінних, часто насильницьких змін у суспільстві чи політиці. Це перехід від поміркованих думок до крайніх, де мета виправдовує жорсткі засоби

РАДИКАЛЬНІ МОЛОДІЖНІ УГРУПОВУВАННЯ

— деструктивні спільноти підлітків, що вирізняються агресивною ідеологією, часто організованістю та використанням насильства. Прикладами є ПВК «Редан» (масові бійки), скінхеди, ультраправі рухи, які базуються на расизмі чи націоналізмі, або інші групи, що залучають підлітків до небезпечної діяльності, використовують соцмережі для координації та часто мають лідерів

- 2 лютого 2015 року Бюро Конгресу було прийнято «Стратегія боротьби з радикалізацією на низовому рівні», за якою послідувало прийняття Резолюції 381 (2015 р.)³, в якій пропонується ряд дій, що мають бути проведені у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективах як на місцевому, так і на регіональному рівнях, і котрі ґрунтуються на трьох ключових критеріях: підвищення обізнаності, співпраця з органами Ради Європи та співпраця з іншими установами.

Служба Освітньої Безпеки

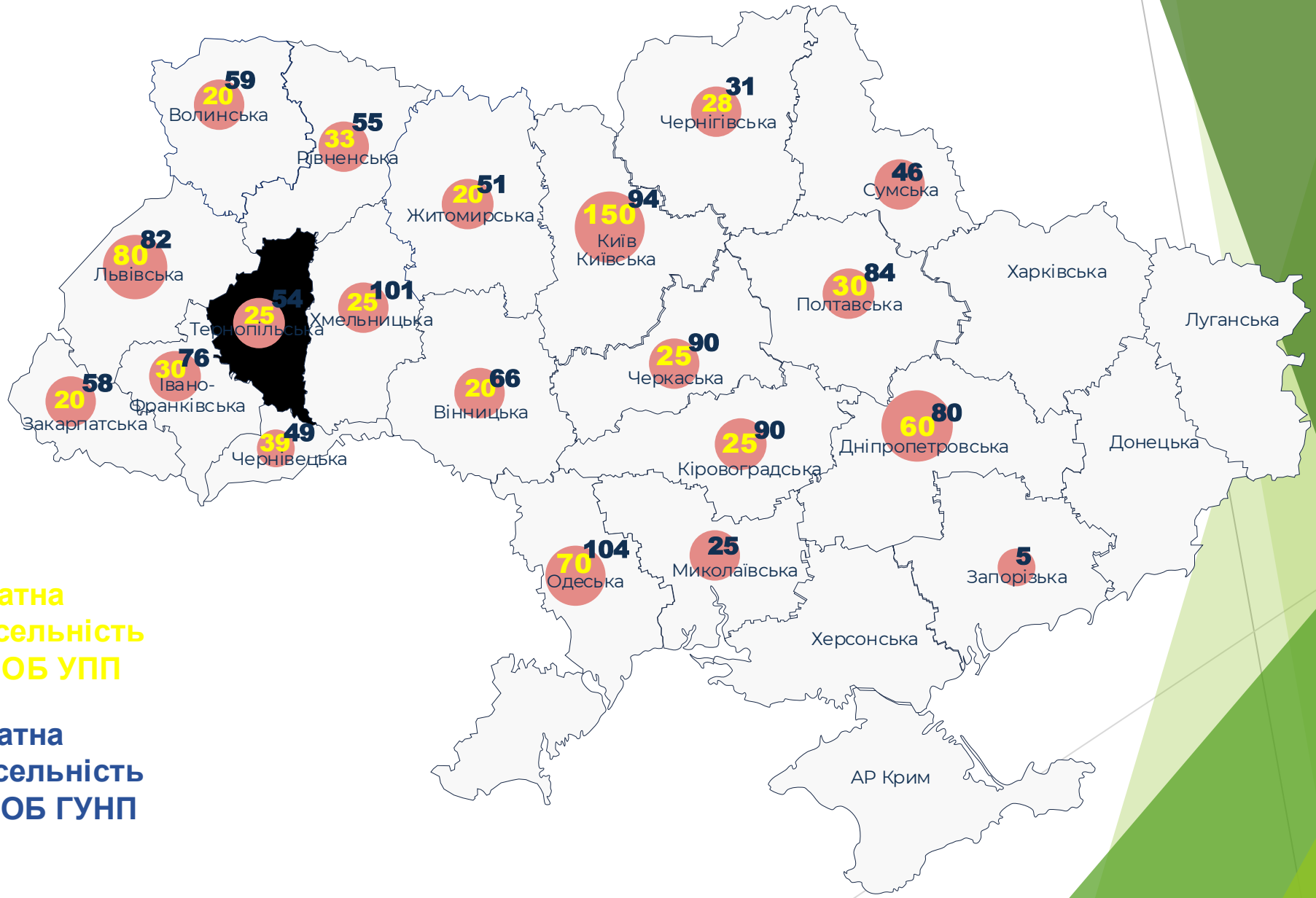

700

1300

штатна
чисельність
ОСОБ УПП

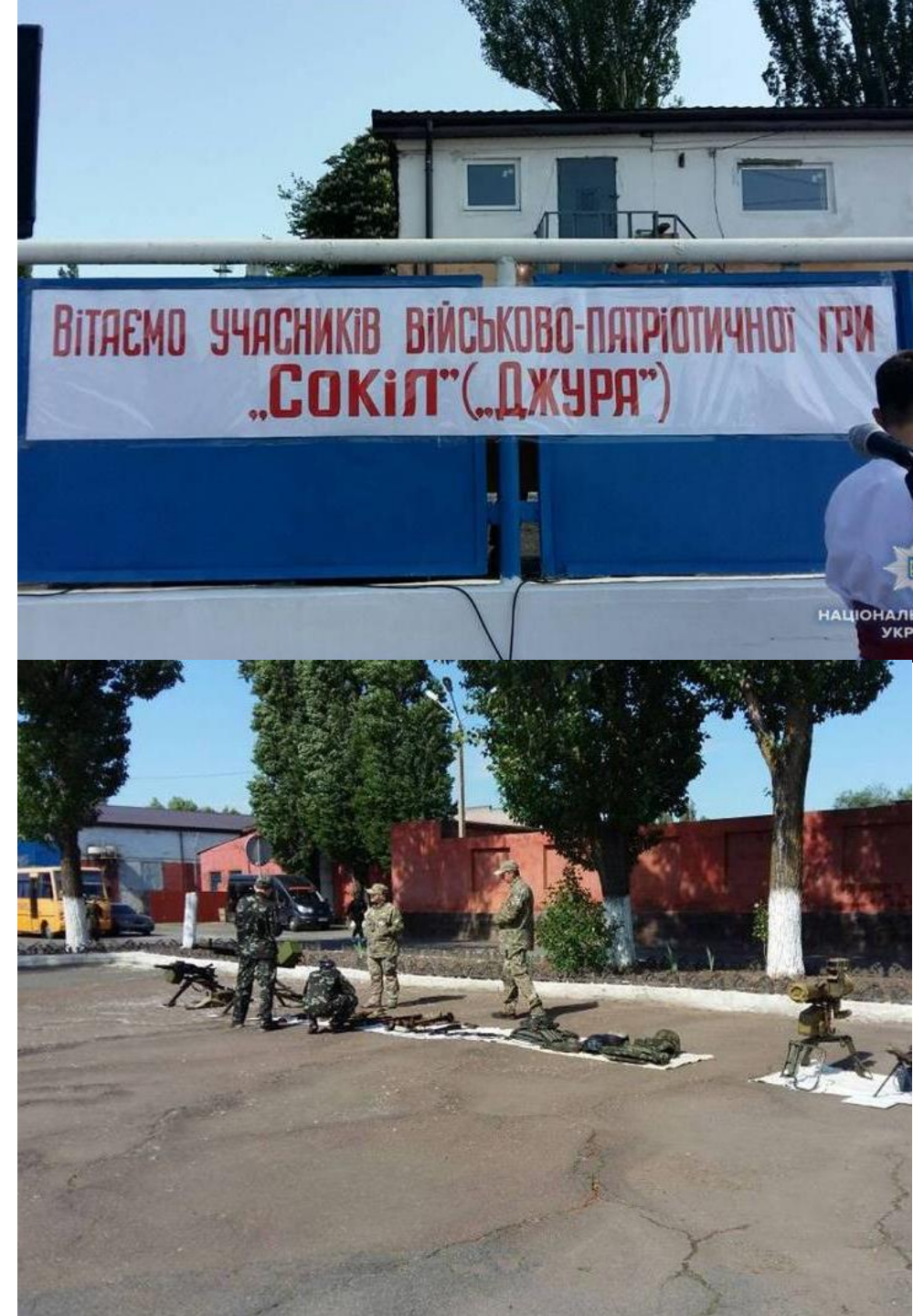
штатна
чисельність
ОСОБ ГУНП

5. Утвердження патріотичних та громадянських цінностей у молодіжному середовищі

- ▶ Національна поліція може залучатися до **інформаційно-просвітницьких** - проектів та заходів, спрямованих на поширення об'єктивної інформації про засади державної політики у молодіжній сфері та сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, формування певних уявлень і ставлення суспільства до соціальних проблем, спонукання до активних дій для їх вирішення, в тому числі за допомогою видання інформаційних матеріалів. (Порядок реалізації програм, проектів та проведення заходів державної політики у молодіжній сфері та в сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, затверджений Наказом Міністерства молоді та спорту України від 03.3.2016 року № 808.

- ▶ поліцейські мають право на організацію своєї роботи в такому напрямку як співпраця з органами місцевого самоврядування, представниками територіальних громад, населенням, керівниками підприємств, соціальних, навчальних та культурних закладів, закладів соціального захисту дітей із метою реалізації принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства; обмін інформацією для подальшого її використання під час виконання службових обов'язків. Органи Національної поліції залучаються до формування національно-патріотичного виховання на відповідній території обслуговування, виховання у дусі додержання Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, які контролюють всі сфери публічного життя.
- ▶ Поліція надає підтримку програмам правового виховання, пропагує правові знання в освітніх закладах, медіа та у видавничій діяльності (ч.3 ст. 89 ЗУ «Про Національну поліцію»).
- ▶ Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 06 червня 2022 року. № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>

Література:

- ▶ 1. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад : Наказ МВС України від 28 липня 2017 р. № 650. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>
- ▶ Назимко Є.С., Буга Г.С., Князєв С.М. Поняття community policing. *Правова позиція*. 2023. № 2(39). С. 184–187. DOI: 10.32782/2521-6473.2023-2.37
- ▶ Поцюрко О., Поцюрко М., Гузенко І. Філософія діяльності сучасного поліцейського щодо забезпечення прав людини: філософсько-правовий, праксеологічний та формально-логічний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2024. Випуск 52, С.215-221.
- ▶ 2. Вілсон, П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють з громадою. Консультативна Місія Європейського Союзу. Харків : EUAM, 2018. 49 с.
- ▶ 3. Беспалий І.В. Поняття превентивної діяльності Національної поліції як об'єкта адміністративно-правового регулювання. *Форум права*. 2024. № 79(2). С. 135–141. DOI: 10.5281/zenodo.10933584
- ▶ 4. Поліцейська діяльність : підручник / С.С. Вітвіцький та ін. ; за заг. ред. проф. С.С. Вітвіцького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.
- ▶ 5. Про затвердження Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України : Наказ Національної поліції України від 27 листопада 2015 р. № 123. *Відомості Верховної Ради України*. 2015.
- ▶ 6. Комзюк А.В. Форми взаємодії Національної поліції з громадськістю у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2020. № 3. С. 135–143. DOI: 10.32631/v.2020.3.14